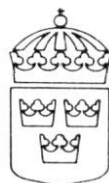

Motion till riksdagen

1985/86:563

Olof Johansson m. fl. (c)

Kärnkraftsolyckan i Tjernobyl

Mot.
1985/86
563 – 564

Kärnkraftsolyckan i Tjernobyl i Sovjetunionen ger oss en allvarlig påminnelse om kärnkraftens risker och de dramatiska konsekvenserna vid en olycka. Allvarliga kärnkraftsolyckor har tidigare inträffat 1957, då en explosion anses ha inträffat i ett militärt kärnavfallslager, och i Harrisburg 1979. Med ett ökande antal reaktorer i drift, längre driftstider och begynnande teknisk förslitning kommer risken för omfattande kärnkraftsolyckor att bli allt större. Det mest oroväckande ur svensk synpunkt är att en olycka mer än 100 mil från Sveriges gränser får sådana effekter även hos oss och detta trots att endast en mindre del av bränslehärdens aktiva innehåll släppts ut i atmosfären. Frågan måste ställas: Vad hade hänt i Sverige, hundratals mil från olycksplatsen, om all aktivitet kommit ut, om vindriktningen varit konstant ogynnsam och nederbörden riklig?

Olyckan i Tjernobyl ger skrämmande bevis på att ett kärnkraftshaveri är farligt för människor och miljö. Men också produktionsresurser drabbas. T. ex. åkermark riskerar att förödas för lång tid framöver. Den nu inträffade olyckan visar på ett handgripligt sätt bristerna i säkerhets- och förvarningssystem vid spridning av radioaktivt nedfall. Ovissheten hos allmänheten inför vad den ökade strålningen innebär skapar rädsla och otrygghet. Det finns begränsade möjligheter att skydda sig mot den radioaktiva strålningen: Enligt sovjetiska uppgifter har samtliga invånare inom tre mils omkrets från reaktorn evakuerats. Översatt till svenska förhållanden innebär det, att vid en motsvarande olycka i Forsmark skulle hela nordöstra Uppland få utrymmas. Inom en radie av 40 km kring Barsebäck bor 2,5 miljoner människor. En olycka skulle där kunna slå ut huvuddelen av Danmarks centrala funktioner, då dess huvudstad ligger inom denna radie.

Kärnkraftsolyckan i Tjernobyl är en händelse av sådan art att det enligt vår mening motiverar förnyad riksdagsbehandling av kärnkraftsfrågan. Sveriges trovärdighet i det internationella samarbetet för att motverka kärnkraftens risker förutsätter att Sverige konkret fullföljer kärnkraftens avveckling nationellt. Haveriet visar nödvändigheten av att genomförandet av detta beslut påskyndas.

Från centerpartiets sida kan vi konstatera att regeringens hittills vidtagna åtgärder är enbart defensiva. Vi har, förutom förslag för att förbättra beredskap och säkerhet, lagt en mängd förslag till offensiva åtgärder för att säkerställa kärnkraftens avveckling, minska vårt oljeberoende och omforma vårt energisystem mot effektivare energianvändning och inhemsk förnybar energi.

Vi har bl. a. ställt krav på upprättande av en avvecklingsplan och motsatt oss att 1,2 miljarder kronor anvisas för utbyte av ånggeneratorerna i Ringhals 2 – resurser som i stället bör användas för att stimulera utnyttjande av biobränslen m. m.

Vi har påtalat den olämpliga lokaliseringen av Barsebäck med hänsyn till närheten till en miljonstad som Köpenhamn.

Vi har krävt att en mer preciserad avvecklingsplan skall upprättas. Vi har betonat att ansvaret för utfasningen av reaktorer måste åligga regering och riksdag och avvecklingen vara så planerad att en reaktor snabbt kan stängas av om säkerhetsmyndigheten bedömer detta vara nödvändigt. Vid fastställandet av i vilken ordningsföljd reaktorerna skall tas ur drift måste hänsyn tas till den bristande säkerheten i Ringhals 2 och Barsebäckswerkets olämpliga lokalisering.

Avvecklingsplanen måste även omfatta åtgärder i syfte att stimulera satsningar på effektivare energianvändning, energisparande och alternativa energikällor som inhemska bränslen. Enligt vår uppfattning krävs bl. a. följande åtgärder för att inleda avvecklingen:

- *Stäng Ringhals 2 omedelbart.* Utnyttja ombyggnadspengarna – 1,2 miljarder kronor – för ökad användning av biobränslen och effektivare energianvändning. På så sätt kan elströmmen från Ringhals 2 sparas och ersättas till samma eller lägre kostnad och det skapas minst ett tusental nya arbetstillfällen.
- *Fortsätt avvecklingen med Barsebäckswerket* – med hänsyn till verkets olämpliga lokalisering.
- *Använd den åkermark* som inte behövs för produktion av mat för odling av energigrödor. På så sätt kan vi snabbare avveckla kärnkraften utan att öka vår användning av olja och kol. Samtidigt kan vi bibehålla öppna landskap, försörjningstrygghet och sysselsättning.
- *Stimulera villaägare och bostadsrättsinnehavare* till effektivare energianvändning genom avdragsrätt vid beskattning för investeringar som avser isolering, värmeåtervinning och övergång till eldning med biobränslen.
- *Höj investeringsbidraget* för investeringar i eldningsanläggningar för biobränslen till 15 %.
- *Ge 25-procentiga bidrag* för uppförande av ett antal demonstrationsanläggningar för halmeldning.
- *Garantera solenergi* – och ge små vatten- och vindkraftverk ett rejält stöd under minst en femårsperiod.
- *Energins utvecklingsfond* genomförs enligt centerens förslag. Centern har tidigare föreslagit 2 öre/kWh kärnkraftsel som avgift till energins utvecklingsfond. För att skapa ökade resurser för en snabbare förnyelse av vårt energisystem bör övervägas att ta ut denna avgift på all elström. Därmed blir en resurs på över 2 miljarder kronor/år tillgänglig för effektivare energianvändning och satsning på alternativ energi.

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att en preciserad avvecklingsplan för kärnkraften omgående upprättas med utgångspunkt i de riktlinjer som redovisas i motionen,

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att Ringhals 2 skall tas ur drift omedelbart och att något byte av ånggeneratorer således ej skall ske samt att avvecklingen fortsätter med att Barsebäcksverket, med hänsyn till dess lokalisering i ett tätbefolkat område, tas ur drift.

Stockholm den 9 maj 1986

Olof Johansson (c)

Bertil Fiskesjö (c)

Gunilla André (c)

Karl Boo (c)

Britta Hammarbacken (c)

Gunnar Björk (c)

i Gävle

Gunnel Jonäng (c)

Ivar Franzén (c)

Pär Granstedt (c)

Rosa Östh (c)

Birgitta Hambraeus (c)